

E15, 14.12.2009

My jdeme kupředu, a jiní běží

Jana Havlígerová

Před dvaceti lety, počátkem devadesátých let, se podílel na spuštění Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium (CERGE-EI) v Praze. Před dvaceti lety ještě jako profesor pittsburské univerzity nabízel politikům strategii ekonomické transformace. Dnes ekonom Jan Švejnar opět přichází s novým projektem.

* E15: Jak vidíte po dvaceti letech české hospodářství?

Když se podíváme, kde byla ekonomika v roce 1989 a kde je nyní, je to nebe a dudy. Opravdu působí jako tržní ekonomika. Češi, kteří působí v otevřeném prostoru vystaveném světové konkurenci, se chovají stejně jako zaměstnanci nebo manažeři ve světě. Takže v tomto smyslu je to změna. Také jsem si ale myslel, že v relativním kontextu budeme za dvacet let dál. Tím chci říci, že se posunuly i ostatní země, nejenom Česko.

* E15: Myslíte postkomunistické země?

Postkomunistické i ostatní, zvláště rychle rostoucí nové trhy. A když si vezmeme post Švejnar: komunistické země středoevropského regionu, musíme si uvědomit, že Česko není výjimkou. Že se stejně posunuly i ostatní země. Čili to není nějaký zářný výsledek. Učinili jsme podobné kroky jako Slovinci, jako Slováci, Poláci. Tady si musíme dát do kontextu, že jsme učinili transformaci, kterou uskutečnili i ostatní. A že jsme měli trochu lepší výchozí podmínky, například nižší dluh než Maďaři nebo Poláci a že jsme nepostoupili tak rychle kupředu, třeba v růstu HDP jako někteří jiní.

* E15: To vám na české ekonomice chybí?

Musíme si uvědomit, že v řadě strategických oblastí, tedy v tom, kam se máme jako stát ubírat, zaostáváme. Když bych srovnal Česko a řadu rychle rostoucích ekonomik, a beru i Čínu a Indii nebo Brazílii – my jdeme kupředu, což je samozřejmě úctyhodné, ale oni běží. A jestliže jiní běží, a my jdeme, tak relativně zaostáváme. A to si myslím neuvědomují ani lidé na vedoucích pozicích, a tudíž možná tak trochu spíme na vavřínech. Místo toho, abychom burcovali a říkali – teď bychom měli klást pilíře pro dalších dvacet let, která budou klíčová.

* E15: To je důvod, proč po dvaceti letech přicházíte s novým mozkovým trustem?

Ano, je to tak. Když si to vezmeme v onom dvacetiletém kontextu, před dvaceti lety jsem s českými kolegy založil CERGE a Národohospodářský ústav AV ČR. A toto společné pracoviště se myslím opravdu stalo špičkovým, na světové úrovni pracujícím akademickým pracovištěm. Ale zjistil jsem, že zatímco má velký dopad mezi vědci nebo západními ekonomy, kteří se zaměřují na hospodářskou politiku, tak pro naše lidi, kteří dělají praktickou hospodářskou politiku, jsou jeho výsledky příliš ezoterické. A tudíž nemají žádoucí dopad pro naši společnost. IDEA, institut pro demokracii a ekonomickou analýzu v rámci národohospodářského ústavu, chce vzít výsledky, které už existují, a zpracovat je v přístupné formě. A doplnit je novým výzkumem, který se zaměří právě na to, aby podpořil myšlení v národohospodářské politice.
